

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) ได้มีการกำหนดให้ นกกระจอกเทศเป็นสัตว์เศรษฐกิจเพื่อการส่งออก นกกระจอกเทศหรือชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Struthio camelus* (Shanawany, 1999) เป็นสัตว์ที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน เนื่องจากเนื้อ นกกระจอกเทศ มีปริมาณคอเลสเตอรอล ที่ต่ำกว่าเนื้อวัวอยู่มาก นอกจากนี้ยังมีปริมาณแร่ธาตุต่าง ๆ และปริมาณโปรตีนมากกว่าเนื้อสัตว์ประเภทอื่น ในส่วนของหนังสามารถนำมาผลิตเป็นเครื่องหนัง ที่ได้รับความนิยมทั้งใน และต่างประเทศ ขนนกกระจอกเทศนำมาทำเครื่องประดับตกแต่ง ดังนั้น สินค้าจากผลิตภัณฑ์นกกระจอกเทศจึง ได้รับความนิยมเป็นอย่างสูงส่งผลให้ปริมาณการนำเข้า นกกระจอกเทศในปี พ.ศ. 2544 มีมูลค่ากว่า 55,759,909 บาท และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นสูงกว่านี้ ในปีต่อไป ซึ่งไม่ได้มีแต่เพียงประเทศไทยที่ได้ให้ความสนใจในการเลี้ยงนกกระจอกเทศ แต่หลาย ประเทศได้มีการเริ่มเลี้ยงมานานพอสมควร เช่น สหรัฐอเมริกาที่มีการเลี้ยงนกกระจอกเทศไม่ต่ำกว่า 15 ปี มีปริมาณนกกระจอกเทศมากกว่า 500,000 ตัว แอฟริกาได้มีมากกว่า 780,000 ตัว ยุโรปมี 100,000 ตัว ออสเตรเลียมี 40,000 ตัว จีนมี 30,000 ตัว และมาเลเซียมี 1,000 ตัว โดยที่ประเทศไทย เลี้ยงอยู่ ประมาณ 3,000 ตัว ในปี พ.ศ. 2542 และในปี พ.ศ. 2543 มีการเลี้ยงเพิ่มมากถึง 18,262 ตัว ปริมาณที่เพิ่มมากขึ้นของการเลี้ยงและการทำธุรกิจนกกระจอกเทศเป็นเพราะมีความต้องการ ผลิตภัณฑ์จากนกกระจอกเทศของผู้บริโภคที่เพิ่มขึ้น (กรมปศุสัตว์, 2545: ระบบออนไลน์)

การขยายตัวของธุรกิจการทำฟาร์มนกกระจอกเทศทั้งใน และต่างประเทศนั้นทำให้เกิดการ แข่งขันกันพอสมควร ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในฟาร์มนกกระจอกเทศในประเทศไทย คือ การขาด แคลนินนกขุนสำหรับเข้าโรงเชือด การไม่สามารถจัดการฟาร์มให้มีประสิทธิภาพในการเลี้ยงปริมาณ มากได้ ไม่สามารถควบคุมคุณภาพการเลี้ยงได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากเกษตรกรขาดความเข้าใจในการ เลี้ยงเชิงอุตสาหกรรม คือต้องมีคุณภาพและปริมาณที่ตรงตามความต้องการของตลาด อีกทั้งด้านการ จัดการต้นทุนการเลี้ยงก็สูง ไม่ว่าจะเป็นค่าขนส่งต่างๆ ค่าอาหารเลี้ยง ค่าจัดหายา ซึ่งถ้าสามารถ แก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ ก็จะทำให้เป็นการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันกับต่างชาติได้ (บุญยงค์ เฉลิม พานิช, 2545)

ในปี พ.ศ. 2544 ได้มีการจัดตั้งชมรมผู้เลี้ยงนกกระจอกเทศแห่งประเทศไทย จัดทะเบียนที่ จังหวัดระยอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการเลี้ยงนกกระจอกเทศ เป็นศูนย์กลางในการ

แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ รับฟังปัญหาต่างๆ รวมทั้งหาความร่วมมือจากภาครัฐและภาคเอกชน ทางชมรมได้มีกิจกรรมกลุ่มกันของกลุ่มผู้เลี้ยงนกกระจอกเทศ และกลุ่มผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากนกกระจอกเทศ โดยมีสมาชิกทั้งหมด 140 คน กระจายอยู่ทั่วประเทศ แต่สมาชิกส่วนใหญ่ของชมรมจะเป็นผู้ทำฟาร์มเลี้ยง และแปรรูปผลิตภัณฑ์นกกระจอกเทศ นอกจากนั้นยังมีธุรกิจสนับสนุนหรือเกี่ยวข้อง เช่น การทำเครื่องหนัง การผลิตอาหารเลี้ยงนกและอื่นๆ ถึงแม้จะมีการจัดการต้นทุนในการจัดหาวัตถุดิบ การขนส่ง แปรรูปผลิตภัณฑ์ และจัดจำหน่าย แต่ยังไม่มีความมีประสิทธิภาพเพียงพอ ชมรมมีการประชุมกลุ่มเพื่อรับฟังข้อคิดลงร่วมและปัญหาต่างๆ 2 เดือน และหาแนวทางแก้ไขปัญหาหลักของธุรกิจนกกระจอกเทศ เช่น ความผันผวนของราคานกกระจอกเทศ ความเข้าใจด้านการเลี้ยงอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านตลาดเป็นต้น (ณัฐภัทรพงศ์ ชรรวมวิญญู, 2545)

โลกธุรกิจในยุคปัจจุบันได้เปลี่ยนโฉมหน้าไปจากอดีตเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นลักษณะของการทำธุรกิจ การแข่งขัน หรือระบบตลาดที่เปิดกว้างตามความเจริญก้าวหน้าของระบบเทคโนโลยีใหม่ๆ ทำให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงลูกค้าได้ง่าย สะดวกรวดเร็ว สิ่งเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดการแข่งขันอย่างรุนแรงในแทบทุกธุรกิจ จุดหนึ่งที่จะทำให้ผู้ประกอบการสามารถแข่งขันได้ คือ การรวมกลุ่มในลักษณะพันธมิตรอุตสาหกรรม เพื่อสร้างศักยภาพในการแข่งขัน ซึ่งสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น การร่วมกันทำตลาดหรือการซื้อวัตถุดิบร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการที่ทำธุรกิจเหมือนกัน แต่ในขณะเดียวกันก็มีการแข่งขันกันอยู่ ซึ่งรูปแบบความร่วมมือดังกล่าวจะทำให้ผู้ประกอบการลดต้นทุนการดำเนินงาน และสามารถขยายธุรกิจให้เติบโตต่อไปได้อย่างมั่นคง (อาภาภรณ์ กุหลาบศรี, 2546: ระบบออนไลน์)

แนวทางของการพัฒนาขีดความสามารถการแข่งขันของอุตสาหกรรม ที่ได้รับความนิยมอย่างหนึ่งคือการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจ หรือ คลัสเตอร์ (Cluster) โดยการสร้างคลัสเตอร์จะอาศัยองค์ประกอบในหลายๆ ด้าน เพื่อวิเคราะห์ถึงขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมใด อุตสาหกรรมหนึ่ง ซึ่งโครงสร้างของคลัสเตอร์ จะเป็นการเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยธุรกิจในช่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ที่ประกอบด้วย ส่วนจัดหาวัตถุดิบ แปรรูป จัดจำหน่าย และมีหน่วยงานสนับสนุนที่เป็นแหล่งความรู้ต่างๆ เช่น มหาวิทยาลัย ศูนย์วิจัย สำนักงานกองทุนการวิจัย และแหล่งความช่วยเหลือด้านอื่นๆ เช่น หน่วยงานราชการ หน่วยงานเอกชน รัฐวิสาหกิจ โดยที่ภายในแต่ละหน่วยนั้นมีรูปแบบความสัมพันธ์ที่เป็นเครือข่ายกัน ซึ่งวัตถุประสงค์ของการทำคลัสเตอร์ คือ เพื่อผลิตสินค้าที่ได้คุณภาพตามมาตรฐานสากล การเพิ่มพูนผลผลิต (Productivity) การสร้างนวัตกรรมใหม่ จนกระทั่งถึงการบริหารงานแบบซินเนอร์ยี (Synergy) ซึ่งเป็นรูปแบบของการบริหารจัดการแบบการอำนวยความสะดวกกันและกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์หลักขององค์กร เช่น วัตถุประสงค์ที่จะ

บริหารต้นทุนการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพทุกฝ่ายในองค์กร หรือในกลุ่มจะต้องรับรู้และมีพันธะกิจออกมาในทิศทางเดียวกัน (สมคิด จาตุศรีพิทักษ์, 2545ก)

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมานี้ ทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะทำการศึกษา กลุ่มชมรมผู้เลี้ยงนกกระจอกเทศแห่งประเทศไทย ในเรื่องของการนำแนวความคิดการรวมกลุ่มวิสาหกิจมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการดำเนินงาน เพื่อเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงระบบการดำเนินงานของชมรมผู้เลี้ยงนกกระจอกเทศแห่งประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และเป็นแนวทางสำหรับกลุ่มผู้เลี้ยงนกกระจอกเทศรายอื่นๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปวางแผนปรับปรุงการดำเนินงานต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษารูปแบบการรวมตัวของชมรมผู้เลี้ยงนกกระจอกเทศแห่งประเทศไทยในปัจจุบัน
2. ศึกษาวัตถุประสงค์และปัญหาของกลุ่มชมรมผู้เลี้ยงนกกระจอกเทศแห่งประเทศไทย
3. ศึกษาแนวความคิดทางด้านการรวมกลุ่มวิสาหกิจเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบการรวมตัวของชมรมผู้เลี้ยงนกกระจอกเทศแห่งประเทศไทย

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ได้องค์ความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับการรวมกลุ่มวิสาหกิจ
2. ได้ทราบถึงวัตถุประสงค์และปัญหาของกลุ่มชมรมผู้เลี้ยงนกกระจอกเทศแห่งประเทศไทย
3. ได้ข้อเสนอแนะในการพัฒนารูปแบบการรวมตัวของชมรมผู้เลี้ยงนกกระจอกเทศแห่งประเทศไทยให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น

1.4 นิยามศัพท์

การรวมกลุ่มวิสาหกิจหรือคลัสเตอร์ (Cluster) คือ การรวมกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีความเชื่อมโยงกัน ซึ่งการรวมกลุ่มดังกล่าวนี้จะมีทั้งอุตสาหกรรมหลัก อุตสาหกรรมรอง หน่วยงานราชการ และองค์กรต่างๆ ที่เมื่อมีการรวมตัวกันแล้ว จะสามารถก่อให้เกิดการพัฒนา นวัตกรรมใหม่ๆ การเพิ่มพูนผลผลิต ความได้เปรียบทางการแข่งขัน การดึงดูดใจของนักลงทุนใหม่ให้เข้ามาลงทุนในกลุ่ม และความเจริญก้าวหน้าของชาติ (Ketels, 2003)

การพัฒนาชมรมผู้เลี้ยงนกกระจอกเทศแห่งประเทศไทย คือ การปรับปรุงรูปแบบ
การดำเนินการของชมรมผู้เลี้ยงนกกระจอกเทศแห่งประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น
โดยอาศัยแนวความคิดการรวมกลุ่มวิสาหกิจ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved